

CCS
CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

Jaarverslag 2015

23 maart 2016

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

I INLEIDING.....	2
II HET PROGRAMMA VAN HET CBS	3
1. Realisatie reguliere werkprogramma 2015.....	3
2. Bijzondere projecten 2015.....	3
3. Begroting en werkprogramma 2016	5
1. Bedrijfsvoering	6
2. Jaarrekening CBS 2015	6
3. Specifieke aandachtspunten CCS 2015.....	6
4. Specifieke aandachtspunten CCS 2016.....	7
IV BESTUURLIJKE TAKEN	8
1. Inleiding.....	8
2. Verminderen administratieve lasten	8
3. Vermijden van ongewenste mededinging.....	10
4. Toegang tot microdata	10
5. Bevorderen van de relevantie, nauwkeurigheid en volledigheid van de statistische informatievoorziening van overheidswege	10
V ORGANISATIE CCS EN PERSONALIA.....	12
1. Algemeen	12
2. Organisatie en informatievoorziening.....	12
3. Procedures	12
4. Personalia.....	13

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

I INLEIDING

De Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS) is een zelfstandig bestuursorgaan. Zij stelt onafhankelijk het statistisch meerjaren- en werkprogramma van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vast op voordracht van de directeur-generaal van de statistiek. Daarnaast houdt de CCS toezicht op de bedrijfsvoering van het CBS. De directeur-generaal van de statistiek (DG) stelt de begroting en de jaarrekening van het CBS vast “in overeenstemming met de CCS” en de CCS keurt het jaarverslag van het CBS goed. Ten slotte heeft de CCS nog een aantal bijzondere taken ten opzichte van het CBS zoals het toezicht op het beperken van de administratieve lastendruk, het vermijden van ongewenste mededinging en het beschikbaar stellen van microdata. Naast dit alles dient de CCS de coördinatie van de statistiek van overheidswege te bevorderen, waaronder de professionele onafhankelijkheid van de officiële statistieken.

In dit jaarverslag komt de uitvoering van alle taken van de CCS over 2015 aan de orde. Het verslag volgt de regels zoals die in de wet ten aanzien van het jaarverslag zijn opgenomen. Het CBS doet in zijn eigen jaarverslag inclusief jaarrekening verslag van zijn activiteiten (www.cbs.nl/nl-NL/menu/organisatie/corporate-informatie/publicaties).

De CCS constateert met genoegen dat het CBS in 2015 zijn werkprogramma heeft gerealiseerd binnen de vastgestelde begroting en daarbij ook de formatieve taakstelling. De output van het CBS is toegenomen, evenals de toegankelijkheid en het gebruik ervan. Op verschillende terreinen wordt in toenemende mate samengewerkt met nationale en internationale externe partijen bij het verzamelen, analyseren en publiceren van data.

De CCS feliciteert het CBS met het winnen van de Verkiezing Beste Overheidsorganisatie van het Jaar 2015. Het CCS onderschrijft het belang van de punten die door de jury worden genoemd, zoals de wijze waarop het CBS inspeelt op de behoefte van burgers, bedrijven en mede-overheden, de innovatiekracht en de internationale leidende positie.

De prijs is een aanmoediging om het CBS steeds verder door te ontwikkelen, bij de tijd te houden op alle niveaus. De CCS heeft groot vertrouwen in de toekomst van het CBS kijkend naar de inhoudelijke ontwikkelingen. De CCS maakt zich echter wel zorgen om de financiering op lange termijn. Tussen 2012 en 2018 daalt het budget van het CBS als gevolg van de taakstellingen Rutte I en Lenteakkoord met 25%. Door inzet van het eigen vermogen voor exploitatietekorten, zal het eigen vermogen eind 2017 tot nihil gereduceerd zijn. De CCS constateert dat er daar bovenop steeds weer nieuwe onzekerheden over het budget op het CBS af komen.

De CCS dankt de directeur-generaal van de statistiek, de plaatsvervangend directeur-generaal, en hun medewerkers en de Ondernemingsraad voor hun inzet in het afgelopen jaar en voor de manier waarop zij werd voorzien van informatie en ondersteuning.

mr. I. Brakman, voorzitter

drs. M.I. Tóth Pál, secretaris

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

II HET PROGRAMMA VAN HET CBS

De CCS keurt het statistisch programma van het CBS goed op voorstel van de directeur-generaal van de statistiek. De inhoud dient te passen binnen de kaders van het lopende meerjarenprogramma (MJP) 2014-2018 en de begroting.

1. Realisatie reguliere werkprogramma 2015

Het meerjarenprogramma (MJP) loopt van 2014-2018 en in dit MJP is de statistische informatievoorziening voor deze periode op hoofdlijnen weergegeven. Onderwerpen waar vernieuwing plaatsvindt, zijn ontwikkelingen in het bedrijfsleven, flexibilisering van de arbeidsmarkt, en vermogensposities van huishoudens. De totale capaciteit die in 2015 met het vernieuwingsprogramma is gemoeid, bedraagt 18 vte. Dit is een bescheiden aantal aangezien de taakstelling geen ruimte biedt voor grote veranderingen.

Het CBS realiseerde in 2015 nagenoeg alle geplande output. Een project voor het algemeen bedrijvenregister is in 2015 niet uitgevoerd en is budget-neutraal doorgeschoven naar 2016.

Het CBS scoort positief op de prestatie-indicatoren voor 2015 (zie voor meer informatie het jaarverslag 2015 van het CBS).

De voortgang van de uitvoering van het werkprogramma kwam telkens aan de orde bij de behandeling van de kwartaalrapportages in de vergaderingen van de CCS.

De CCS heeft het jaarverslag 2015 van het CBS goedgekeurd in haar vergadering van 23 maart 2016.

2. Bijzondere projecten 2015

Om de taakstellingen van 25% van Rutte I en het Lenteakkoord te realiseren zijn in 2014 onderdelen van het statistisch programma geschrapt of versoerd. Om de programmatische consequenties van de taakstelling in kaart te brengen hebben het CBS en de CCS in 2012 een consultatieronde gehouden. In deze ronde hebben CCS en CBS de mogelijkheden voor het beperken van het statistiekprogramma voorgelegd aan de departementen en andere institutionele gebruikers. Aan de gebruikers is gevraagd aan te geven wat de consequenties zijn van het eventueel schrappen, versoeren of in frequentie terugbrengen van een aantal statistieken. Uit de bevindingen kan geconcludeerd worden dat er weinig mogelijkheden zijn om te schrappen/versoeren/in frequentie te verlagen van het statistisch programma zonder dat dit bij één van de geconsulteerde partijen tot ingrijpende consequenties leidt. Toch was het vanwege de taakstelling nodig het programma te beperken. Gezoken is voor die statistieken waarvan het beperken de minst ingrijpende gevolgen voor gebruikers heeft.

Vanaf 2014 zijn sommige statistieken in frequentie verlaagd, zoals het budgetonderzoek, statistieken over horeca, onderwijscohorten. Daarnaast wordt vanaf 2014 op minder detailniveau gerapporteerd over wegvervoer, over productiviteit en kenniseconomie, over research en development, over innovatie, en over buitenlandse handel in energie. Andere statistieken zijn vanaf 2014 volledig komen te vervallen. Niet meer gepubliceerd wordt onder andere informatie over werknemers die in Nederland wonen en in het

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

buitenland werken, over spaarvormen, consumptief krediet en roodstand, over de samenhang tussen de economische ontwikkeling en inkomens- en vermogenspositie van verschillende huishoudenstypen, over koopkrachtmutaties door life events, over investeringen in kenniskapitaal, over adopties, echtscheidingen en justitiële kindbescherming, over onverzekerden tegen ziektekosten, en over woonlasten.

In 2015 is het detailniveau van de publicatie van de (financiële) gemeentegegevens (begrotingen en jaarrekeningen) beperkt. De afbouw van het aparte proces voor de in- en uitvoer van energie is in 2015 afgerond.

Enkele statistieken kunnen door alternatieve financiering alsnog worden voortgezet:

- Het detailniveau van de tweejaarlijkse innovatie-enquête zou worden verminderd. In 2014 kon het grotere detailniveau door een opdracht van het Ministerie van EZ toch gehandhaafd blijven. Mocht de financiering de komende jaren geen vervolg krijgen, dan zal het detailniveau bij de volgende editie alsnog verminderd worden;
- Op grond van een EU-verplichting blijft informatie beschikbaar komen over het gebruik van sociale media door overheden en bedrijven, maar wel beperkter en deels via medefinanciering door Eurostat;
- De statistiek Algemene nabestaandenwet (Anw) is beëindigd. Maandelijks informatie over uitkeringen krachtens de Anw - gebaseerd op data van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) - wordt in opdracht van het ministerie van SZW voortgezet. Informatie over ontvangers van een Anw-uitkering en aanvullende analyses kunnen uitsluitend via betaalde opdrachten worden verstrekt;
- De werkzaamheden aan de onderwijscohorten tot en met cohort 1999 worden voortgezet in opdracht van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO);
- Van de statistiek Bestuursrecht is het niet-asiel deel (aard, omvang en afloop van bestuursrechtelijke procedures die niet op asielzaken betrekking hebben) per 2014 stopgezet. Voor de statistiekjaren 2013-2015 zal dit alsnog als statistisch onderzoek in opdracht van de Raad voor de Rechtspraak uitgevoerd worden.

In 2015 heeft een Europees peer review team het CBS bezocht om te beoordelen in hoeverre het CBS voldoet aan de vereisten die worden gesteld in de Praktijkcode voor Europese statistieken. Het team heeft gedurende deze week interviews afgenomen onder CBS-medewerkers, vertegenwoordigers van gebruikers, de wetenschap, de media en berichtgevers. Ook de voorzitter van de CCS is geïnterviewd. Het algemene oordeel van het team over het CBS was positief. Het CBS voldoet volledig aan de Europese praktijkcode. Als sterke punten zijn genoemd de centrale aanpak van de productie van officiële statistieken en de uitgebreide en moderne wetgeving hiertoe, de professionaliteit van de organisatie, de innovatieve en kosten-effectieve werkwijze en de goed ontwikkelde publicatiekanalen. Het team constateert dat CBS niet alleen in Europa leidend is, maar ook wereldwijd. Het team heeft geconcludeerd dat de huidige situatie van CBS met een onafhankelijke CCS een voorbeeld is voor veel landen en hecht aan een goede governance in de nieuwe situatie wanneer de ZBO status voor de CCS komt te vervallen. Andere institutionele aanbevelingen hebben betrekking op de beschikbaarheid van voldoende budget, de noodzakelijke vernieuwing van de IT-infrastructuur en de gevolgen van de uitstroom van personeel door pensionering. Op het gebied van kwaliteitszorg heeft het team als aanbeveling om het kwaliteitsmanagementsysteem meer te richten op de output. Zo'n outputgericht systeem sluit aan bij een andere aanbeveling om volgens een bekende standaard zoals ISO te certificeren. Daarbij past ook een externe expertbeoordeling van kwaliteit. Het team heeft Statline aangemerkt als verbeterpunt. Andere aanbevelingen op het gebied van dienstverlening betreffen het publiceren van Engelstalige rapportages over productkwaliteit en metagegevens van microdata. De toegang tot microdata wordt soms bureaucratisch ervaren. De aanbeveling is om binnen de privacywetgeving te zoeken naar oplossingen. In zijn bestuurlijke reactie heeft CBS aangegeven tevreden te zijn met het resultaat en met de aanbevelingen, die voor een deel al vertaald zijn in nieuw beleid.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

3. Begroting en werkprogramma 2016

In het meerjarenprogramma 2014-2018 staan de statistische voornemens voor die jaren. Het werkprogramma 2016 heeft dit MJP als basis. De CCS neemt bij haar beoordeling van de voorstellen voor het werkprogramma het MJP als uitgangspunt. De CCS baseert zich verder bij haar keuze op de onderbouwing van de voorstellen door de directeur-generaal van de statistiek. De directeur-generaal van de statistiek voert met zijn organisatie het programma uit.

In december 2015 heeft de CCS het werkprogramma en de begroting voor het CBS voor 2016 vastgesteld. Werkprogramma en begroting vormen samen het CBS Jaarplan 2016. In haar juni-vergadering heeft de CCS ingestemd met de voorgestelde hoofdlijnen voor het werkprogramma 2016.

In de begroting 2016 is een resultaat van € 6,9 miljoen negatief begroot. Dit sluit aan bij het financieel meerjarenbeeld 2014-2018. In de begroting 2016 is de taakstelling Rutte I (€ 37,2 miljoen) en het 2016-deel van het Lenteakkoord (€ 1,1 miljoen) volledig verwerkt in de EZ-bijdrage.

Tussen 2012 en 2018 daalt het budget van het CBS als gevolg van de taakstellingen Rutte I en Lenteakkoord met 25%. Het CBS heeft zich aan deze taakstellingen gecommitteerd en zet zich maximaal in om efficiënter en effectiever te werken. De taakstellingen zijn en worden ingevuld door het doorvoeren van ingrijpende efficiëncymaatregelen, door het stoppen, versoberen, of in frequentie verlagen van statistieken, en door het aanwenden van het eigen vermogen.

De CCS constateert dat nieuwe onzekerheden over het budget de komende jaren het statistisch programma en de financiële situatie in gevaar brengen. Zo is er nog geen duidelijkheid over de dekking van de kosten van nieuwe statistische verplichtingen, waar in het verleden conform de Memorie van Toelichting van de CBS-wet wel altijd een compensatie werd geboden. Voorts zijn er onzekerheden over de compensatie van gestegen lonen en pensioenpremies. Onzekerheid bestaat ook over toekomst van de niet-verplichte statistieken, waarvan de financiering onzeker is wanneer de door EZ opgelegde taakstelling Rutte II moet worden uitgevoerd. De CCS concludeert dat de verdere budgetreducties zullen leiden tot forse reducties in het statistische programma. Het verder schrappen, versoberen of in frequentie verlagen van statistieken heeft nadelige gevolgen voor gebruikers, zoals ministeries, planbureaus, wetenschappers, de centrale bank, en ondernemingsverenigingen. Zij gebruiken deze statistieken bijvoorbeeld voor het opstellen en evalueren van beleid, en als input voor modellen. Ook vormen deze statistieken de basis voor wettelijke verplichtingen van gebruikers, of zijn nodig voor het signaleren van maatschappelijk-economische trends. Het niet-verplichte statistiekprogramma omvat onder meer statistieken over personen met een uitkering (zoals WW), criminaliteit en vervolging, pensioen- en AOW-aanspraken, flexibilisering van de arbeidsmarkt, (zoals zzp'ers en arbeidsmigratie), brede welvaart, duurzaamheid en sustainable development goals, conjunctuur en productiviteit, regionale economische statistieken, woningvoorraad, nieuwe opdrachten van architecten, voortijdig schoolverlaters, uitgaven per diploma, gezondheidsenquête, vermogenspositie van huishoudens (zoals hypotheekschulden), globalisering, bevolkingsprognoses, brandweerstatistiek en nabijheidsstatistiek. De statistieken kunnen worden voortgezet wanneer andere partijen bereid zijn deze statistiekvoorziening te (co-)financieren.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

III DE BEDRIJFSVOERING VAN HET CBS

De directeur-generaal dient op een doelmatige en doeltreffende wijze met de beschikbare middelen om te gaan, waardoor het CBS binnen het budget een adequate statistiekproductie kan realiseren. De beoordeling van de bedrijfsvoering van het CBS baseert de Commissie op de managementinformatie van het CBS. De Commissie stelt de begroting en de jaarrekening van het CBS mede vast.

1. Bedrijfsvoering

Het CBS heeft in 2015 verdere stappen gezet om de bedrijfsvoering te verbeteren. Het algehele oordeel van de openbare accountant over de bedrijfsvoering is positief.

In het Audit Comité (zie ook [V.2](#)) worden bedrijfsvoeringsonderwerpen besproken. In 2015 is naast de reguliere onderwerpen zoals de managementrapportages en risicomanagement, gesproken over de aanbesteding van de openbare accountant, de nieuwe declaratie- en faciliteitenregeling, en de mogelijke gevolgen van de nieuwe vennootschapsbelastingswetgeving.

2. Jaarrekening CBS 2015

De jaarrekening van het CBS over 2015 laat een resultaat zien van € 8,2 miljoen negatief. Dit resultaat omvat het resultaat uit operationele bedrijfsvoering van € 8,7 miljoen negatief en mutaties in de reorganisatievoorzieningen van per saldo € 0,5 miljoen positief. De CCS heeft in haar vergadering van 23 maart 2016 ingestemd met de jaarrekening van het CBS over 2015. Haar mededeling daarover is opgenomen in het jaarverslag 2015 van het CBS.

3. Specifieke aandachtspunten CCS 2015

In haar jaarverslag over 2014 heeft de CCS een aantal specifieke aandachtspunten van haar toezicht in 2015 benoemd, namelijk:

- Uitvoering van de taakstelling

Om de taakstellingen Rutte I en het Lenteakkoord te kunnen realiseren zonder reorganisatie heeft het CBS met succes maatregelen genomen, met name gericht op het bevorderen van mobiliteit. Dit onderwerp is regelmatig in de AC- en CCS-vergaderingen besproken. De uitvoering van de taakstellingen in de komende jaren hangt vooral af van de te realiseren efficiency.

- Nieuwe governance CBS als gevolg van de herpositionering van de ZBO's van het CBS

In het kader van de Hervormingsagenda Rijksdienst heeft het kabinet besloten om van de twee ZBO's van het CBS (DG en CCS) één te maken. Uitgangspunten bij de herpositionering van beide ZBO's zijn in ieder geval het waarborgen van de onafhankelijke statistiekproductie en de betrouwbaarheid van de statistieken, zoals mede bepaald in Europese regelgeving. Dit heeft vorm gekregen in een voorstel tot wijziging van de CBS-wet dat eind 2015 besproken is in de vaste kamercommissie voor Economische zaken.

Eind 2014 heeft de CCS haar standpunt over de herpositionering per brief aan EZ kenbaar gemaakt. Ondanks het feit dat het systeem goed functioneert (zoals ook blijkt uit de kabinetsreactie op de evaluatie

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

van het CBS in 2012), heeft de CCS er begrip voor dat twee zbo's voor één instituut worden teruggebracht tot één en dat als gevolg daarvan wordt voorgesteld dat de zbo status van de CCS komt te vervallen. Het CBS wordt geleid door de DG: deze is de eindverantwoordelijke voor het functioneren van het instituut. De CCS vindt het belangrijk dat de DG van het CBS een ZBO blijft. Dit is in lijn met Europese ontwikkelingen waar het belang van het goed en onafhankelijk inrichten van de statistiekvoorziening op de agenda staat. De CCS is van mening dat voor het goed functioneren van het CBS op een drietal terreinen een externe blik wenselijk zou zijn. Ten eerste betreft dat de vaststelling van het statistisch programma. Het grootste deel van de statistieken die het CBS produceert, is verplicht via het Europese recht. De invloed van de CCS betreft daarom vooral de instemming met de niet verplichte statistieken, waarbij de CCS in haar overwegingen uitdrukkelijk de maatschappelijke context betreft. Voorts zou het dienstig zijn de CCS te betrekken bij het beleid in de combinatie van gegevensverzameling, privacy en ICT. En als derde onderwerp zou voor een goede interne governance meegekeken moeten worden met de bedrijfsvoering en de efficiënte besteding van de middelen. De CCS vindt een wettelijke grondslag van de hierboven beschreven gewenste governance passend voor het CBS, juist vanwege de brede taak die het CBS voor alle geledingen van de samenleving heeft. Daar komt bij dat in de huidige regelgeving ook een voordrachtsrecht van de CCS voor de benoeming van de DG door de Minister is opgenomen, hetgeen de CCS eveneens passend vindt bij de gewenste onafhankelijke status van de DG. Eind 2015 is deze brief op verzoek aan de vaste kamercommissie voor Economische zaken verstrekt. In 2016 wordt het wetgevingstraject vervolgd.

- Informatiebeveiliging

De functionaris gegevensbescherming en de security officer hebben de stand van zaken van informatiebeveiliging aan de CCS gepresenteerd. Hierbij gingen zij in op privacybescherming en in het bijzonder op het succesvol afronden van de privacy audit van het stelsel van sociaal statistische bestanden (SSB). Ook kwamen regelgeving, infrastructuur, de rol van de medewerkers en de roadmap informatiebeveiliging aan bod.

4. Specifieke aandachtspunten CCS 2016

De CCS zal zich in 2016 in het bijzonder op de volgende onderwerpen richten:

- taakstelling;
- nieuwe governance CBS als gevolg van de herpositionering van de ZBO's van het CBS;
- dataprivacy;
- innovatie.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

IV BESTUURLIJKE TAKEN

1. Inleiding

Volgens artikel 25 van de CBS-wet heeft de CCS drie specifieke toezichttaken met betrekking tot het CBS. Dat zijn:

- Toezicht op de vermindering van de administratieve lastendruk door het CBS voor burgers en bedrijven;
- Toezicht op de vermindering van mededinging door het CBS met private aanbieders van vergelijkbare diensten die vanuit het oogpunt van marktwerking ongewenst is;
- Toezicht op het verschaffen van toegang door het CBS tot statistische gegevens voor het doen van statistisch of wetenschappelijk onderzoek.

Daarnaast heeft de CCS ten aanzien van de totale statistische informatie van overheidswege als taak het bevorderen van de relevantie, nauwkeurigheid en volledigheid daarvan (artikel 25 leden a en b).

De CCS dient over de uitvoering van deze (toezicht)taken te rapporteren in haar jaarverslag.

2. Verminderen administratieve lasten

Voor het produceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie haalt CBS de benodigde basisgegevens zoveel mogelijk uit bestaande registraties. Deze registraties zijn echter niet altijd toereikend, waardoor (aanvullende) uitvraag bij bedrijven noodzakelijk blijft. CBS verzamelt de gegevens op zo'n manier dat de administratieve lasten voor ondernemingen en instellingen zo laag mogelijk zijn. De verlaging van de administratieve lastendruk is dan ook een van de prestatie-indicatoren van het CBS.

De lastendruk die het CBS met enquêtes bij het bedrijfsleven veroorzaakt, wordt berekend door over een heel kalenderjaar het aantal invuluren van de vragenlijsten door de respondenten te vermenigvuldigen met de gemiddelde loonkosten. De feitelijke jaarlijkse lastendruk wordt door het CBS zelf gemeten op basis van door het Economisch Instituut voor het Midden- en kleinbedrijf (EIM) vastgestelde uitgangspunten. De definitieve lastendruk over een kalenderjaar is medio het daaropvolgende jaar bekend, omdat dan alle enquêtes over een jaar verwerkt zijn.

In 2014 heeft CBS een nieuw systeem ingevoerd om op een efficiëntere en effectievere manier de enquêtedruk te meten. Doordat er meer detailinformatie beschikbaar komt, zijn uitgebreidere analyses mogelijk. Met het nieuwe systeem vindt de berekening van de lastendruk voor alle statistieken plaats op een volledig uniforme wijze. Tevens geldt in het nieuwe systeem voor alle statistieken dat het jaar waarin de vragenlijsten door het CBS ontvangen zijn het jaar is waarin deze vragenlijsten bijdragen aan de lastendruk (het kalenderjaar). Voorheen kwam het voor sommige statistieken voor dat de vragenlijsten bijdroegen aan de lastendruk van het jaar waarop de vragenlijsten betrekking hadden (het zogenaamde statistiekjaar).

Bij de vorige Rijksbrede nulmeting in 2007 was de door het CBS veroorzaakte lastendruk € 22 miljoen. Daarmee nam het CBS slechts 0,25% van de totale lastendruk van de rijksoverheid voor zijn rekening. Ook in vergelijking met andere Europese landen behoort het CBS tot de laagste veroorzakers van lastendruk. Het CBS werkt aan zowel het verlagen van de feitelijke lastendruk als het verlagen van de beleefde lastendruk. De feitelijke lastendruk is sinds 1994 met 70% gedaald. Een verdere reductie wordt

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

alleen bij de enquête voor de statistiek voor de internationale handel in goederen verwacht vanwege de gedeeltelijke overgang van maand- naar jaarpogave. Hiermee is de minimale lastendruk vrijwel bereikt. Een verdere lastendrukverlaging zou ongewenste gevolgen hebben, zoals minder samenhangende informatie, minder nauwkeurige cijfers en grotere bijstellingen. CBS heeft gegevens van ondernemers nodig om kwalitatief goede statistieken te kunnen blijven maken. CBS werkt hierbij nauw samen met de Adviesraad Berichtgevers, waarin zowel ondernemers als brancheorganisaties zijn vertegenwoordigd. Deze raad adviseert CBS over mogelijkheden voor vermindering van lastendruk en verbetering van dienstverlening aan bedrijven. Terugkoppelen van bedrijfsrelevante informatie gebeurt onder andere door het beschikbaar stellen en verwijzen naar toegankelijke output via de sites cbsvooruwbedrijf.nl en ondernemersplein.nl en via bijvoorbeeld nieuwsflitsen en kwartaalmonitoren. Ook worden ondernemingen betrokken bij het vernieuwen van vragenlijsten.

Door de overgang naar het nieuwe systeem is lastendruk in de periode 2009-2013 met € 0,6 miljoen euro opwaarts bijgesteld. Naast de wijziging in het systeem zijn ook enkele invultijden van enquêtes herijkt. Dit was nodig omdat de opzet van de betreffende statistieken recent gewijzigd is. Uit een nameting van de invultijd van de vragenlijst van de productiestatistiek (die een beeld geeft van de werkgelegenheid in en het financiële reilen en zeilen van een bedrijfstak) blijkt dat het effect van het invoeren van een elektronische vragenlijst op de invultijd eerder te hoog ingeschat was. Dit leidt in de periode 2009-2013 tot een bijstelling van gemiddeld 1,5 miljoen euro. Doordat het niveau in alle jaren in de periode 2009-2013 met ongeveer het zelfde bedrag hoger is geworden, is de afname vanaf 2009 vrijwel gelijk gebleven. Hierdoor hebben de bijstellingen geen gevolgen voor het nakomen van de doelstelling dat de lastendruk niet hoger mag zijn dan in het voorafgaande jaar.

De door het CBS veroorzaakte lastendruk over 2013 was volgens de oude berekeningswijze € 19 miljoen. Na herziening komt deze uit op € 21 miljoen. In 2014 is de lastendruk afgenomen tot € 19 miljoen. Hiermee is de streefwaarde voor 2014, maximaal dezelfde enquêtedruk als in 2013 gehaald.

De verlaging van de enquêtedruk in 2014 is grotendeels veroorzaakt door een wijziging bij enquête voor de statistiek voor de internationale handel in goederen (Intrastat). Deze enquête veroorzaakt meer dan de helft van de lastendruk door het CBS, terwijl slechts een klein deel (ongeveer 2 procent) van de bedrijven die handel drijven met het buitenland verplicht is om aangifte te doen. Een bedrijf is vrijgesteld van aangifte indien de totale handelswaarde van geïmporteerde goederen en/of geëxporteerde goederen minder dan anderhalf miljoen euro bedraagt. Het CBS hanteert binnen Europa veruit de hoogste vrijstellingsdrempel voor de Intrastat-enquête. De vrijstellingsdrempel voor de statistiek Internationale Handel in Goederen is per 1 januari 2014 verhoogd van € 900.000 naar €1,5 miljoen. Hierdoor hebben in 2014 minder bedrijven aangifte hoeven doen.

Vanaf 1 januari 2015 is het verzorgen van de Intrastat aangifte bedrijven met de nieuwe web applicatie IDEP (Intrastat Data Entry Package) makkelijker gemaakt. Dit vertaalt zich naar verwachting in kortere invultijden waardoor een daling van de lastendruk wordt gerealiseerd.

Door intensief gebruik te maken van de nationale en internationale aangiften van intracommunautaire leveringen en inzet van geavanceerde statistische methoden wordt de mogelijkheid gecreëerd om minder frequent te enquêteren bij de middelgrote internationale handelaren. In 2015 is bijna de helft van deze handelaren in de gelegenheid gesteld om voortaan jaarlijks in plaats van maandelijks aangifte te doen van hun Europese leveringen. Uiteindelijk zullen alleen de grootste handelaren verplicht blijven om maandelijks opgave te doen. Hierbij speelt nog wel onzekerheid door de ontwikkeling van Europese wetgeving.

Voor 2016 is de vrijstellingsdrempel verlaagd door het toegenomen belang van kleinere ondernemingen: voor de invoer naar € 1 miljoen en voor de uitvoer naar € 1,2 miljoen. Hierdoor zou de lastendruk kunnen

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

toenemen. Ook zou de lastendruk kunnen stijgen door exogene factoren. Bijvoorbeeld bij een toename van de internationale handel neemt ook het aantal opgaveplichtige bedrijven en dus de lastendruk toe.

Met onder andere de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel (KvK) en de banken werkt het CBS aan Standard Business Reporting (SBR) voor ondernemingen. Waar SBR zorgt voor een technische en inhoudelijke standaard voor het elektronische dataverkeer van bedrijfsleven naar overheid, zorgt het Referentie Grootboek Schema (RGS) voor de aansluiting op de bedrijfsadministraties. Bij het aanleveren van gegevens via SBR aan het CBS geldt een grote afhankelijkheid van de mate waarin bedrijven en intermediairs RGS en SBR gaan implementeren.

Ook het gebruik van websites als bron voor onder meer informatie over prijzen en vacatures leidt tot merkbare lastendrukverlaging, zoals door een reductie van de prijswaarneming in winkels.

3. Vermijden van ongewenste mededinging

In 2015 hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan op het gebied van mededinging.

4. Toegang tot microdata

Volgens artikel 41 van de CBS-wet is de toegang tot microdata van het CBS beperkt tot bepaalde groepen instellingen: wetenschappelijke en onderzoeksinstituten, de planbureaus en statistische instellingen van de EU (-landen). Daarbij is er de mogelijkheid voor "onderzoeksafdelingen van ministeries en andere diensten, organisaties en instellingen, voor zover daartoe instemming van de CCS is verkregen", om ook toegang te verkrijgen.

In 2015 zijn aan 34 instellingen nieuwe machtigingen voor toegang verstrekt of is hun toegang verlengd. In 10 gevallen betrof het een buitenlandse universiteit en in 7 gevallen een (onderzoeksafdeling van een) overheidsinstelling. De overige machtigingen betroffen onderzoeksinstellingen. Een aanvraag werd afgewezen vanwege het feit dat de instelling niet primair een onderzoeksdoelstelling heeft.

5. Bevorderen van de relevantie, nauwkeurigheid en volledigheid van de statistische informatievoorziening van overheidswege

Samenwerking draagt bij aan betere statistische informatie en een goede aansluiting van deze informatie op de behoeften van de gebruikers. Daarom investeert het CBS in relaties met gebruikers enerzijds en met andere instellingen die data produceren anderzijds. Het CBS werkt intensief samen met bijvoorbeeld ministeries, planbureaus, wetenschappelijke instellingen en brancheverenigingen op het gebied van onder andere informatieverzameling, standaardisatie en statistiekontwikkeling. Ook belangrijk is de samenwerking met instellingen als de Belastingdienst, De Nederlandsche Bank, de Kamers van Koophandel. Het resultaat daarvan is gezamenlijke enquêtes, onderzoeken en publicaties. Daarmee kan de relevantie, nauwkeurigheid en volledigheid van de statistische informatievoorziening van de overheid worden bevorderd.

Ook het overleg met de diverse adviesraden en expertplatforms van het CBS in het kader van het opstellen en uitwerken van programma's draagt bij aan de relevantie van de output. Van deze

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

adviesraden en platforms zijn diverse specialisten op bepaalde werkerreinen van het CBS lid. Zo blijft het CBS aangesloten bij de ontwikkelingen die daar plaats vinden.

Het Centrum voor Beleidsstatistiek speelt een belangrijke rol bij het samenstellen van toegankelijke en relevante statistische informatie. Alle onderzoeken die het Centrum voor externe partijen uitvoert, worden openbaar gemaakt. In 2015 zijn de werkprocessen van de afdelingen van het Centrum die statistisch onderzoek op maat verrichten ISO-gecertificeerd.

Als onderdeel van kwaliteitszorg voert het CBS audits en *self-assessments* uit op het niveau van statistische processen. Het gaat hierbij om risico's voor de kwaliteit van de output, de continuïteit van de statistiek en de efficiency van het statistisch proces. De audits worden ieder jaar uitgevoerd voor tien statistieken. Zowel audits als *self-assessments* worden vooraf gegaan door een actualisatie van de eerder ingevoerde borging van de processen conform het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR). De audits en *self-assessments* zijn gebaseerd op één normenkader. In dit normenkader staan alle eisen waaraan een statistisch proces moet voldoen. Een belangrijke bron is de Praktijkcode voor Europese Statistieken en het bijbehorende ESS *Quality Assurance Framework*.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

V ORGANISATIE CCS EN PERSONALIA

1. Algemeen

In december 2015 heeft de CCS een zelfevaluatie uitgevoerd. Naar aanleiding daarvan is afgesproken om op de agenda meer ruimte te maken voor strategie en innovatie, met tevens speciale aandacht voor het streven van CBS om een excellente publieke organisatie te zijn en voor “buiten binnen brengen”.

2. Organisatie en informatievoorziening

Ten behoeve van haar vergaderingen stellen de voorzitter en secretaris van de CCS in overleg met de directeur-generaal van de statistiek een agenda op. Op het terrein van de bedrijfsvoering heeft de CCS een Audit Comité (AC). Dit comité heeft tot taak om besluitvorming van de CCS op het genoemde gebied voor te bereiden.

Om haar taak te kunnen uitoefenen krijgt de CCS gevraagd en ongevraagd informatie van de directeur-generaal. Stukken als begroting, managementrapportages en de jaarrekening worden eerst door de directeur-generaal met het Audit Comité besproken, veelal in aanwezigheid van de openbare accountant, alvorens voor de plenaire vergadering te worden geagendeerd. Dit geldt ook voor de halfjaarrapportage voor het ministerie van EZ, de managementletter en het verslag van de accountant.

Belangrijke informatie voor de CCS betreft ook de prestatie-indicatoren met streefwaarden die door de CCS zijn vastgesteld op terreinen als: realisatie van het programma, kwaliteit van de uitvoering, output, financiën, personeel en klanttevredenheid.

De Commissie heeft in 2015 vier keer voltallig vergaderd en het Audit Comité vijf keer. De voorzitter voert daarnaast nog diverse reguliere gesprekken met de directeur-generaal en heeft overleg gevoerd met de ondernemingsraad.

3. Procedures

Sinds januari 2004 bestaan Sturingsafspraken tussen de minister van EZ, de CCS en het CBS. Daarin is op basis van de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek (en de Kaderwet ZBO) en de Memorie van Toelichting de wijze van samenwerken tussen de partijen vastgelegd. Na evaluatie zijn deze begin 2006 vernieuwd. Sindsdien wordt conform deze afspraken gehandeld.

In de maartvergadering 2006 van de CCS is een regeling vastgesteld voor de omgang met potentieel strijdige belangen. Deze is gebaseerd op de Code goed bestuur uitvoeringsorganisaties van de Handvestgroep. De regeling is gemeld aan de minister van EZ die daarmee heeft ingestemd. Er is in 2015 geen beroep op de regeling gedaan.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

4. Personalia

Per 5 maart 2015 heeft de heer prof. dr. L.H. Hoogduin de functie aanvaard van chairman van LCH.Clearnet, zowel van de Group Board als van de Londense dochter. De Europese toezichhouders eisen een beperking in zijn overige bestuurlijke activiteiten. Dit betekent dat hij per 1 april 2015 is teruggetreden als lid en plaatsvervangend voorzitter van de Centrale Commissie voor de Statistiek. Per 1 april 2015 is de heer J. van Hall RA RE door de minister van EZ benoemd als plaatsvervangend voorzitter. Per 1 januari 2016 is mevrouw dr. C.M. Hooymans herbenoemd.

Daarmee is de samenstelling van de CCS primo 2016:

- mw. mr. I. Brakman, voorzitter (lid Audit Comité), onafhankelijk bestuurder/toezichhouder;
- prof. dr. S. Brakman, hoogleraar internationale economie aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- J. van Hall RA RE (lid Audit Comité), lid raad van bestuur en COO ABN AMRO;
- mw. dr. C.M. Hooymans, onafhankelijk bestuurder/toezichhouder;
- mw. prof. dr. J. Plantenga, hoogleraar *Economics of the Welfare State* aan de Universiteit van Utrecht;
- prof. dr. mr. F. van der Wel RA (voorzitter Audit Comité), hoogleraar bij de postdoctorale accountantsopleiding aan de Vrije Universiteit te Amsterdam;
- mw. drs. C.M. Wortmann-Kool, bestuursvoorzitter van pensioenfonds ABP.

Het rooster van aftreden van de CCS leden is als volgt:

Mw. prof. dr. J. Plantenga	aftredend op	1-1-2017 niet herbenoembaar
Prof. dr. S. Brakman	aftredend op	1-1-2017 herbenoembaar
Prof. dr. mr. F. van der Wel RA	aftredend op	1-1-2017 herbenoembaar
Mw. mr. I. Brakman	aftredend op	1-1-2018 niet herbenoembaar
J. van Hall RA RE	aftredend op	1-1-2018 herbenoembaar
Mw. drs. C.M. Wortmann-Kool	aftredend op	1-6-2018 herbenoembaar
Mw. dr. C.M. Hooymans	aftredend op	1-1-2020 niet herbenoembaar

Op 22 december 2004 heeft de minister van EZ de schadeloosstelling voor de leden van de CCS vastgesteld. De gezamenlijke schadeloosstelling van de leden van de CCS over 2015 bedroeg 82 duizend euro (voor acht leden¹). De schadeloosstellingen komen ten laste van het budget van het CBS.

Zie ook: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/organisatie/organisatie/centrale-commissie-voor-de-statistiek>

¹ Waarbij één lid per 1 april 2015 is teruggetreden.